

MEĐUNARODNA PRAVILA ZA TUMAČENJE TRGOVINSKIH TERMINA (INTERNATIONAL RULES FOR THE INTERPRETATION OF TRADE TERMS) — „INKOTERMS 1953“. Beograd, Nacionalni odbor FNRJ Međunarodne trgovinske komore, 1953, str. 67.

Национални одбор Међународне трговинске коморе ФНРЈ објавио је Међународна правила за тумачење трговинских термина која су донета на XIV Конгресу Међународне трговинске коморе одржаном у Бечу у мају прошле године.

Ова правила садржана су у „Инкотермс 1953“ и претстављају нова једнообразна правила за тумачење главних трговинских термина који се употребљавају приликом склапања уговора у међународном трговинском промету. „Инкотермс 1953“ уствари су прерађена, допуњена и измењена правила која је такође издала Међународна трговинска комора 1936. „Инкотермс 1936“ био је први покушај ове међународне трговинске установе да се одреде јединствена правила за тумачење трговинских термина који се највише употребљавају приликом закључења послова.

Идеја о стварању јединствених правила овакве врсте настала је још пре Првог светског рата. Низ покушаја да се дође до оваквих правила прихватањих за већи број земаља остао је без резултата — услед тада постојећих узрока економске и политичке природе. После Првог светског рата, кад је међународни трговински промет постигао већи обим и значај, кад су увоз и извоз постали саставни део привреде скоро свих земаља, нарочито у Европи и Америци и кад се на тај начин дошло до извесне интернационализације промета робе, потреба за оваквим правилима постала је још већа. На Конгресу Међународне трговинске коморе у Лондону 1921 године изабран је одбор за трговинске изразе, који је углавном започео рад на једнообразним правилима за најважније термине FOR, FOB, C&F и CIF. Такође су позната тзв. варшавска правила, израђена од Међународног удружења правника, која се односе на клаузулу CIF.

Међутим, „Инкотермс 1936“ сматра се као највиши успех, јер је он, с једне стране, обухватио највећи број трговинских термина, а с друге стране, „Инкотермс 1936“ прихватила су двадесетпет националних одбора Међународне трговинске коморе, међу којима и национални одбор Југославије, док су се једино уздржали национални одбори Велике Британије, Италије и Аустрије.

„Инкотермс 1953“ у том смислу има виши значај, јер овог пута он је прихваћен и од оних националних одбора који су се 1936 уздржали, тако да је чак и британска трговина примила нова правила као најприкладнија за међународни промет. Измена „Инкотермс 1936“ и доношење новог условљено је развојем трговинске праксе у међународном промету од 1936 до данас.

Упоређењем текстова „Инкотермс 1936“ и „Инкотермс 1953“ може се видети код којих правила је дошло до измене и допуне. Најважније допуне састојале би се у следећем: а) детаљно је утврђен појам коносмана а нарочито какав коносман се сматра као чист коносман; б) клаузуле C&F cleared и CIF cleared, које су у ранијем издању биле истакнуте у напомени, сада су садржане у тексту одговарајућих поглавља; в) одредбе „Ex Quai“ су измењене тако да је продавац дужан купцу ставити робу на расположење на обали. У напомени поглавља „Ex Quai“ је упозорено на употребу варијанте „Ex Quai — царина на терет купца“ —, која варијанта није била садржана у „Инкотермс 1936“; г) највеће допуне су извршене у одредбама клаузуле CIF, где се предвиђа да се роба мора осигурати по карго-клаузулама Института F. P. A. чиме је текст клаузула Института F. P. A. постао саставни део клаузуле CIF; д) трговински тер-

мини су детаљније, јасније и тачније одређени. Продавчева дужност у погледу места испоруке прецизирана је тако да је то увек место предвиђено уговором. Унете су детаљне одредбе о времену и начину испоруке робе, укрцаја односно искрцаја, затим ко је дужан прибавити и обезбедити потребна одобрења и документа која прате робу и ко сноси трошкове отпреме робе; ђ) термини су стилски и технички дотерани.

Извесна правила која су била садржана у „Инкотермс 1933“ потпуно су овог пута изостављена, као например: а) правила из поглавља 3 „Free... (назначена лука укрцаја)“; б) правила из поглавља 9 „Free of free delivered“; в) препоруке варшавских и оксфордских правила и појединих термина који се употребљавају искључиво у САД. Изрази под а и б обухваћени су терминима FOB, FOR, односно FOT.

Потребе за доношењем међународних правила за тумачење трговинских термина произилазе углавном из тешкоћа, на које трговинске организације у међународном промету робом наилазе. У те тешкоће би спадале: неизвесност у погледу земље чије ће се законодавство применити на њихове уговоре; недовољна обавештеност уговорних страна о појединим трговинским терминима и различита тумачења тих термина. Правила „Инкотермс 1953“ заснована су на најраспрострањенијој заједничкој пракси савремене међународне трговине. И приликом израде „Инкотермс 1953“ било је случајева где се није могло доћи до апсолутног решења, те је предвиђено да се такви случајеви решавају посебним узансама одређене струке или луке. Посматрајући правила може се рећи да је то учињено у малом броју случајева, што претставља приличан успех.

Основни принцип који поред досад изнетог треба подвући јесте да и „Инкотермс 1953“ не претставља обавезна правила за уговорне стране иако су их њихови национални одбори прихватили. Уговорне стране могу да одбаце правила „Инкотермс“-а, или да их у целини или појединостима прихвате, или чак да их узму као основицу за склапање уговора додајући разне варијанте. У уводном делу правила то је нарочито подвучено. Тамо је потпуно изражено „да је циљ „Инкотермс“-а да се пружи скуп међународних правила за тумачење главних термина који се употребљавају у спољнотрговинским уговорима рачи необавезног коришћења од стране пословних људи, који неизвесностима разноликог тумачења истих термина у разним земљама претпостављају сигурност једнообразних правила“.

Потребно је такође нагласити да су се претставници Трговинске коморе САД на Конгресу уздржали од прихватања „Инкотермс 1953“ стављајући на тај начин до знања да и даље сматрају као правила за тумачење трговинских термина за своје увознике она која је Трговинска комора САД донела 1941 допуњујући и мењајући дотада важећа правила из 1919 године.

„Инкотермс 1953“ код нас је објављен на енглеском, српско-хрватском, француском и словеначком језику и преводи на наше језике извршени су с енглеског језика на коме је израђен оригинал текста, јер се текст на француском језику унеколико разликује од оригиналног текста.

Објављивањем „Инкотермс 1953“ Национални одбор ФНРЈ Међународне трговинске коморе учинио је велику услугу нашим приредним организацијама и лицима која се баве питањима међународног промета, јер преко „Инкотермс“-а у многосте се може олакшати и помоћи рад на прецизирању обавеза и права уговорних страна.